

**TDC Odd Semester Exam., 2020
held in July, 2021**

SANSKRIT
(Honours)

(1st Semester)

Course No. : SANH-101

(Poetry and Smṛti)

Full Marks : 50
Pass Marks : 17

Time : 2 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

Answer **five** questions, selecting **one** from each Unit

UNIT—I

1. What is the name of the First Canto of *Kirātārjunīyam*? Name the famous commentary on *Kirātārjunīyam*. Critically analyse Bhāravi's literary style with apt example from your text.

1+1+8=10

2. Write in your own words the speech of Draupadī in the light of *Kirātārjunīyam*, Canto I. 10

UNIT—II

3. Translate into English the following verses : 5+5=10

(a) क्रियासु युक्तैर्नृप ! चारचक्षुषो
न वञ्चनीयाः प्रभवोऽनुजीविभिः ।
अतोऽर्हसि क्षन्तुमसाधु साधु वा
हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः ॥

(b) सखीनिव प्रीतियुजोऽनुजीविनः
समानमानान् सुहृदश्च बन्धुभिः ।
स सन्ततं दर्शयते गतस्मयः
कृताधिपत्यामिव साधु बन्धुताम् ॥

4. Translate into English the following verses : 5+5=10

(a) कथाप्रसङ्गेन जनैरुदाहृता-
दनुस्मृताखण्डलसूनुविक्रमः ।
तवाभिधानात् व्यथते नताननः
सुदुःसहान्मन्त्रपदादिवोरगः ॥

(3)

- (b) भवादृशेषु प्रमदाजनोदितं
भवत्यधिकेप इवानुशासनम्।
तथापि वक्तुं व्यवसाययन्ति मां
निरस्तनारीसमया दुराधयः॥

UNIT—III

5. Explain with reference to the context any *two* of the following : $5+5=10$

- (a) कृतारिषड्वर्गजयेन मानवी-
मगम्यरूपां पदवीं प्रपित्सुना।
विभज्य नक्तन्दिवमस्ततन्द्रिणा
वितन्यते तेन नयेन पौरुषम्॥
- (b) ब्रजन्ति ते मूढधियः पराभवं
भवन्ति मायाविषु ये न मायिनः।
प्रविश्य हि घ्नन्ति शठास्तथाविधा-
नसंवृताङ्गान् निशिता इवेषवः॥
- (c) निशम्य सिद्धिं द्विषतामपाकृती-
स्ततस्ततस्त्या विनियन्तुमक्षमा।
नृपस्य मन्युव्यवसायदीपिनी-
रुदाजहार द्रुपदात्मजा गिरः॥
- (d) विहाय शान्तिं नृप धाम तत्पुनः
प्रसीद सन्धेहि वधाय विद्विषाम्।
ब्रजन्ति शत्रूनवधूय निःस्पृहाः
शमेन सिद्धिं मुनयो न भूतः॥

10-21/594

(Turn Over)

(4)

6. (a) Elucidate the idea contained in any *one* of the following : 5
- (i) वरं विरोधोऽपि समं महात्मभिः।
(ii) विचित्ररूपाः खलु चित्तवृत्तयः।
(iii) निराश्रया हन्त ! हता मनस्विता।

- (b) Fill in the blanks of the following : $2\frac{1}{2}+2\frac{1}{2}=5$

- (i) स किंस्वा _____ योऽधिपं,
_____ यः संश्रुणुते _____ ।
सदाऽनुकूलेषु हि _____,
नृपेष्वमात्येषु च _____ ॥
- (ii) कृतप्रणामस्य महीं _____
जितां _____ निवेदयिष्यतः।
न विव्यथे _____ न हि _____
प्रवक्तुमिच्छन्ति _____ ॥

UNIT—IV

7. (a) Write a note on the popularity of *Manusamhitā*, Chapter VII. 10

Or

- (b) “स राजा पुरुषो दण्डः स नेता शासिता च सः।”
Examine the nature and functions of Daṇḍa in the light of Manu’s observations.

10-21/594

(Continued)

(5)

8. (a) Discuss the importance of *Manusm̐hitā* as a Smṛti Literature of India. 10

Or

- (b) “व्यसनानि दुरन्तानि प्रयत्नेन विवर्जयेत्।”

Show how ‘व्यसनानि’ are ‘दुरन्तानि’ for the kings. How does Manu divide the व्यसन’s into two groups and specify this relative gravity?

UNIT—V

9. Translate into English the following : 5+5=10

- (a) बालोऽपि नावमन्तव्यो मनुष्य इति भूमिपः।

महती देवता ह्येषा नररूपेण तिष्ठति ॥

- (b) यस्य प्रसादे पद्मा श्रीर्विजयश्च पराक्रमे।

मृत्युश्च वसति क्रोधे सर्वतेजोमयो हि सः ॥

10. Elucidate the idea contained in any two of the following : 5+5=10

- (a) कुलं दहति राजाग्निः स पशुद्रव्यसम्पदः।

- (b) शूले मत्स्यानिवापक्ष्यन् दुर्बलान् बलवत्तराः।

- (c) चतुर्णामाश्रमाणाश्च धर्मस्य प्रतिभूः स्मृतः।

- (d) प्रणेतुं शक्यते दण्डः सुसहायेन धीमता।

★ ★ ★